

เอกสารโบราณ : ใบจุ่ม

ศิวพร เฉลิมศรี

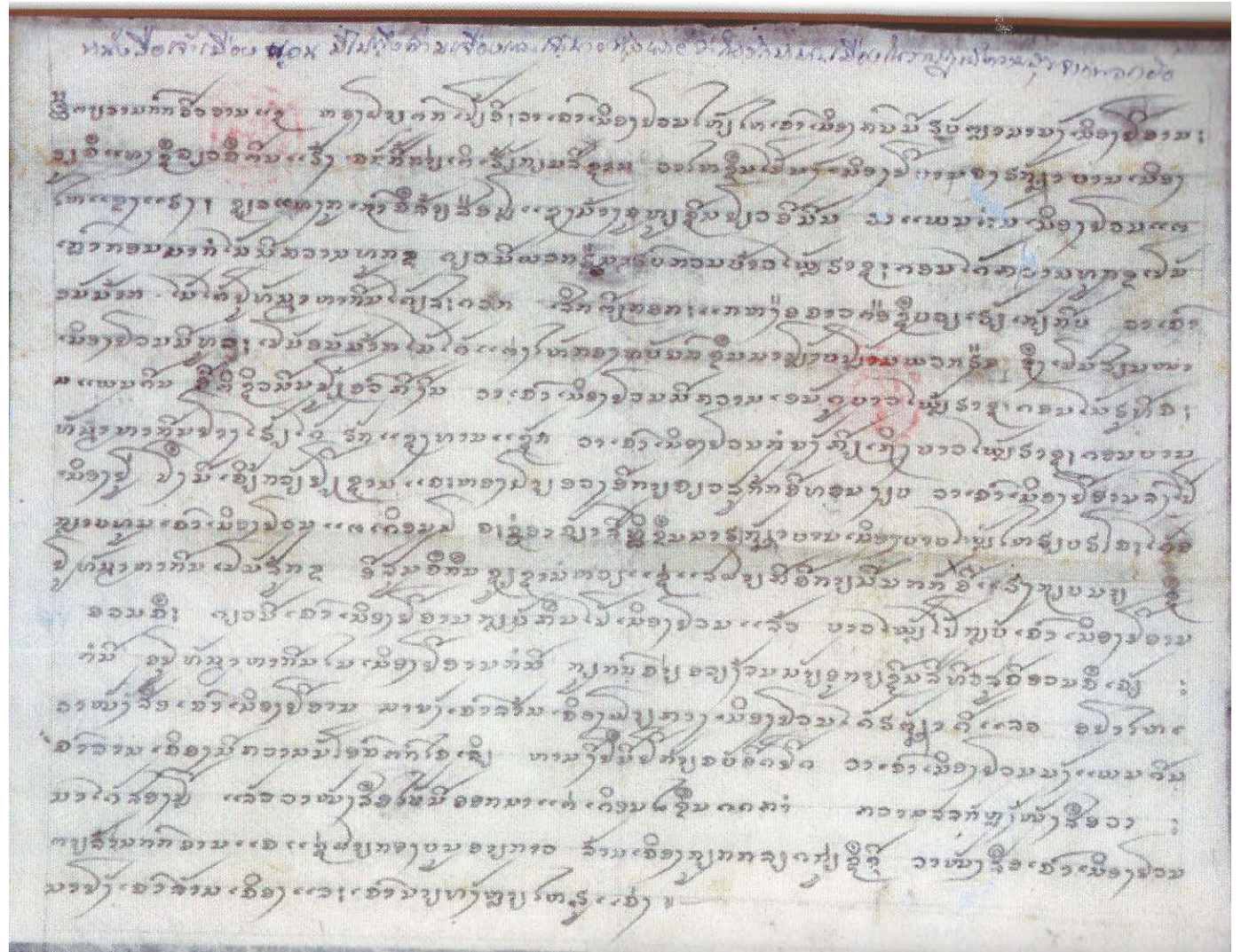

ใบจุ่ม เป็นชื่อเรียกเอกสารโบราณหมวดจดหมายเหตุประเภทหนึ่งของสำนักหอสมุดแห่งชาติ ใบจุ่ม คือเอกสารที่ทำมาจากผ้าอาจเป็นผ้าฝ้าย ผ้าไหม หรือด้าย และกระดาษแบบต่างๆ ที่ทำเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า โดยใช้หมึกบันทึกเส้นตัวอักษรบนผืนผ้า ส่วนบนกระดาษสามารถบันทึกเส้นตัวอักษรด้วยเส้นดินสอหรือเส้นหมึกก็ได้แล้วแต่ประเภทของกระดาษ ตอนสุดท้ายของเอกสารประทับตราประจำพระองค์หรือตราประจำตำแหน่งของผู้ออกจดหมายไว้ ตอนท้ายเป็นส่วนใหญ่ มีเนื้อหาเกี่ยวกับข้อราชการต่างๆของอาณาจักรล้านช้าง เช่น พระราชโองการสั่งข้อราชการแก่บ้านเล็กเมืองน้อยในปกครอง จดหมายบอกข้อราชการต่างๆ หรือบันทึกบอกเขตดินแดน

คำว่า **ลายจุ่ม** มาจาก คำ ๒ คำ คือ คำว่า **ลาย** และคำว่า **จุ่ม** ซึ่งคำว่าจุ่มนี้เป็นศัพท์ภาษาตระกูลไท ปรากรฎใช้ทั้งใน ภาษาไทอาหม และภาษาไทพากะ ซึ่งได้นิยามความหมาย ของคำว่าจุ่ม ว่า หมายถึง ตราแผ่นดินของเจ้าฟ้าไทย นอกจากนั้นดินแดนที่เป็นที่อยู่ของคนไทยอาหมในรัฐอัสสัม ประเทศอินเดีย ยังมีอาคารทรงกลมหลังหนึ่งที่พระราชวังเจ้า ม่วน เรียกว่า เรือนจุ่ม เป็นห้องสำหรับเก็บจุ่มฟ้ารุ่งแสง เมือง เหลือเป็นหลักฐานให้เห็นจวบจนทุกวันนี้

การเรียกชื่อเอกสารประเภทนี้ว่า ใบจุ่ม ของสำนักหอสมุดแห่งชาติไม่ปรากฏ
หลักฐานว่า เริ่มใช้มาตั้งแต่เมื่อไร แต่สันนิษฐานว่า น่าจะมีแนวเทียบจากหนังสือ
บอกข้อราชการจากหัวเมือง ซึ่งมีวิธีเรียกเป็นภาษาปากว่า ใบบอก เพราะคำว่า ใบ
คนไทยมักใช้เรียกของที่มีลักษณะแบนเป็นแผ่นๆ เช่น ใบหนังสือ ใบฎีกา เป็นต้น

การบันทึกเนื้อหาในใบจุ่มมีลักษณะ
เช่นเดียวกับเอกสารโดยปกติทั่วไปของไทย
คือ เว้นที่ว่างขอบบนมากกว่าขอบซ้าย
และขอบขวา เขียนข้อความจากขอบ
ซ้ายมือมาขอบขวามือเป็นบรรทัด บริเวณ
ขอบด้านล่างจะมีพื้นที่มากกว่าเพื่อ
ประทับตราหรือแล้วแต่ความยาวของ
เนื้อหา อักษรที่ใช้บันทึกลงในใบจุ่มส่วน
ใหญ่ใช้อักษรไทยน้อยเป็นหลัก ภาษาที่ใช้
ในใบจุ่มเป็นภาษาลาวที่มีลำดับชั้นทั้งคำ
ราชาศัพท์ และคำสุภาพพื้นฐานทั่วไป

บรรณานุกรม

ฉัตรทิพย์ นาถสุภาและคณะ. จากเมืองนุสนคำสู่อัสสัมแดนไท. กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์ สร้างสรรค์, ๒๕๕๒.
๒๘๐ หน้า.

พิมพ์พรรณ ไพบูลย์หวังเจริญ. วิเคราะห์สารนิเทศจากใบจุ่ม. กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร, ๒๕๕๖.
๓๑๐ หน้า.